

Ανοικτή Πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για το Β΄ Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο του επιστημονικού περιοδικού Θεολογία στη Θεσσαλονίκη

[Αυτοκέφαλες Εκκλησίες](#) / [Εκκλησία της Ελλάδος](#)

Με αφορμή τη συμπλήρωση 100 ετών (1923-2023) από την ίδρυση και συνεχή κυκλοφορία του περιοδικού Θεολογία το 2023, προγραμματίσθηκαν δύο επετειακά συνέδρια:

Το πρώτο, το Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο με γενικό θέμα: «Η Ορθόδοξη Θεολογία εν πορεία στην “άυλη πραγματικότητα” της ύστερης νεωτερικότητας», το οποίο διοργάνωσε η Διαρκής Ιερά Σύνοδος της Εκκλησίας της Ελλάδος, πραγματοποιήθηκε στην Αθήνα, από 11 έως 14 Οκτωβρίου 2023. Τα Πρακτικά του ήδη εξεδόθησαν σε τρία επάλληλα τεύχη του περιοδικού Θεολογία [τομ. 95, τεύχ. 1, 2, και 3 (2024)].

Το δεύτερο έχει προγραμματισθεί από την Ιερά Σύνοδο να λάβει χώρα στη Θεσσαλονίκη, από 29 Σεπτεμβρίου έως 1 Οκτωβρίου 2025 με γενικό θέμα: «Β΄

Διεθνές Επιστημονικό Συνέδριο για τα 100 χρόνια του περιοδικού Θεολογία. Η συμβολή του στα Θεολογικά Γράμματα και η παρουσία της Ορθόδοξης Εκκλησίας και Θεολογίας στην ψηφιακή εποχή».

Η Θεολογία είναι ένα επιστημονικό περιοδικό που εκδίδεται ανελλιπώς από το 1923, μερίμνη της Ιεράς Συνόδου της Εκκλησίας της Ελλάδος και προνοία του εκάστοτε Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος. Σκοπός ήταν και συνεχίζει να είναι η δημοσίευση πρωτότυπων και ανέκδοτων επιστημονικών πραγματειών, μελετών άρθρων, δοκιμίων και βιβλιοκρισιών για την προαγωγή της επιστημονικής έρευνας. Η Θεολογία, πέραν της ελληνικής, δημοσίευε και δημοσιεύει κείμενα και στην αγγλική, γαλλική, γερμανική, ιταλική η άλλη ξένη γλώσσα.

Με στόχο την περαιτέρω διεθνή προβολή του περιοδικού, με την υπ' αριθμ. 101/15.3.2022 απόφαση της Ε.Μ.Υ.Ε.Ε., ξεκίνησε η μετάφραση της Θεολογίας στην αγγλική γλώσσα, αρχής γενομένης από το τεύχος 92, 3 (2021), το οποίο έχει ήδη αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του περιοδικού σε ηλεκτρονική μορφή, και εφ' εξής έκαστο τεύχος θα αναρτάται μεταφρασμένο μετά από την παρέλευση τριμήνου από την ελληνική έκδοση.

Στο πλαίσιο αυτό, η Εκκλησία της Ελλάδος, αναλογιζόμενη τη μακρά και πολύτιμη προσφορά του περιοδικού στην καλλιέργεια της Ορθόδοξης θεολογίας, μέσα από ένα ευρύ πεδίο γνωστικών αντικειμένων της θεολογίας, όπως είναι ενδεικτικά η Εκκλησιαστική Ιστορία, η Δογματική, η Πατερική Γραμματεία, η Αγιολογία, η Οικουμενική Κίνηση, η Εκκλησιαστική Τέχνη, η Λειτουργική, η Φιλοσοφία της Θρησκείας, η Κοινωνιολογία της Θρησκείας, η Ποιμαντική, η Θρησκευολογία, το Κανονικό Δίκαιο κ.α.π., καθώς επίσης και συναφών επιστημονικών γνωστικών περιοχών, όπως της φιλολογίας, της φιλοσοφίας, της εκδοτικής, της ιστορίας, της κοινωνιολογίας, της ψυχολογίας κ.α., αποφάσισε το δεύτερο επετειακό Συνέδριο για τα 100 χρόνια του περιοδικού Θεολογία να είναι αφιερωμένο κατά το ένα του μέρος στην ιστορία και την προσφορά του περιοδικού και κατά το άλλο στην παρουσία της Ορθόδοξης Εκκλησίας και Θεολογίας στην ψηφιακή εποχή. Στο Β' Διεθνές Επιστημονικό Θεολογικό Συνέδριο θα συμμετάσχουν διακεκριμένοι θεολόγοι και ακαδημαϊκοί από τον ορθόδοξο και όχι μόνο κόσμο.

Το Συνέδριο διαρθρώνεται σε δύο άξονες:

A. Ο πρώτος άξονας αφορά την ιστορία του περιοδικού Θεολογία μέχρι σήμερα (ίδρυση, συνεργάτες, θεματικές περιοχές, εξέλιξη και προοπτικές, κ.λπ.) και την αποτίμηση της εν γένει προσφοράς του. Για τον θεματικό αυτόν άξονα, οι εισηγήσεις θα προκύψουν από τις προτάσεις που θα κατατεθούν βάσει της

Ανοικτής Προσκήσεως εκδηλώσεως ενδιαφέροντος και θα τεθούν ανωνύμως υπό την κρίση της Επιστημονικής Επιτροπής, όπως έγινε και στο Α΄ Διεθνές Συνέδριο του 2023.

Θεματικές περιοχές, θα μπορούσαν –ενδεικτικά και όχι περιοριστικά– να είναι:

1. Ο Αρχιεπίσκοπος Αθηνών και πάσης Ελλάδος Χρυσόστομος Παπαδόπουλος και η γέννησις της Θεολογίας (ιστορικό, πολιτικό και κοινωνικό πλαίσιο, συνιστώσες διαμόρφωσης της συγκυρίας)

2. Ιστορία του περιοδικού (ύλη, αφιερωματικά τεύχη, εξελικτικές τάσεις ανά περιόδους διευθύνσεων συντάξεως, συνεργάτες, μορφή, κ.α.) – Γλωσσικές επιλογές και εκδοτικές πρακτικές

3. Θεολογικές τάσεις και ρεύματα – Το περιοδικό ως εφαλτήριο σημαντικών θεολόγων ή/και άλλων διανοητών

4. Η παρουσία του περιοδικού Θεολογία στα σύγχρονα ζητήματα, διεπιστημονικές προσεγγίσεις και δράσεις.

Β. Ο δεύτερος θεματικός άξονας αφορά το θέμα: «Η παρουσία της Ορθόδοξης Εκκλησίας και θεολογίας στην Ψηφιακή εποχή». Δηλαδή, πόσο η νέα ψηφιακή πραγματικότητα και οι εφαρμογές της, ανεξαρτήτως της καλής η κακής χρήσεως, επηρεάζουν τη φύση, την ουσία και την αποστολή της Εκκλησίας και της θεολογίας της, με ποιόν τρόπο, σε ποιους τομείς (λειτουργική, ανθρωπολογία, ποιμαντική, ιεραποστολή κ.λπ.). Ειδικότερα, η θεματική στοχεύει να αναζητήσει κατά πόσον η ψηφιακότητα και εξαύλωση του ανθρωπίνου σώματος αλλοιώνει την ταυτότητα της Εκκλησίας. Εν προκειμένω, το ζητούμενο είναι να διερευνηθεί η παρουσία της Ορθόδοξης Θεολογίας στον σημερινό εικονικό και ασώματο κόσμο της τεχνολογίας και της τεχνητής νοημοσύνης, που προάγει την ασώματη κοινωνία όταν π.χ. ο χώρος και ο χρόνος δεν υπάρχουν στις πραγματικές τους διαστάσεις, όταν φαίνεται να αναιρείται το ευαγγελικό: «ου γαρ εισιν δύο η τρεις συνηγμένοι εις το εμόν όνομα, εκεί ειμι εν μέσω αυτών» (Ματθ. 18, 20). Πρόκειται τρόπον τινά για ένα είδος «επέκτασης» των εργασιών του πρώτου Συνεδρίου και για περαιτέρω εμβάθυνση στους παραπάνω τιθέμενους προβληματισμούς. **Για τον θεματικό αυτόν άξονα, μέρος των εισηγήσεων θα προέλθει από προσκεκλημένους ομιλητές και οι λοιπές θα προκύψουν από τις προτάσεις που θα υποβληθούν βάσει της Ανοικτής Προσκήσεως εκδηλώσεως ενδιαφέροντος και θα εγκριθούν ανωνύμως από τη Επιστημονική Επιτροπή.**

Στη φιλοσοφία και το σκεπτικό του Συνεδρίου είναι να δοθεί βήμα και για μία

διεπιστημονική διερεύνηση του μόλις προαναφερθέντος θέματος, ώστε να προκύψει μία όσο το δυνατόν πληρέστερη και σφαιρική εξέταση της εξαύλωσης και της προώθησης μιάς εικονικής ψηφιακής «πραγματικότητας» και τις επιπτώσεις τους στην Εκκλησία και τη θεολογία της κυρίως, και κατ' επέκταση σε κάθε πτυχή του ανθρωπίνου βίου αλλά και σε άλλες θρησκείες. Ως εκ τούτου, θα προσκληθούν ειδικοί επιστήμονες εγνωσμένου διεθνούς κύρους, από διαφορετικές επιστημονικές ειδικεύσεις, οι οποίοι έχουν ασχοληθεί με τη μεγάλη αξία του ανθρωπίνου σώματος και της σωματικής παρουσίας εν γένει στις ανθρώπινες σχέσεις, καθώς εξ αιτίας της τεχνολογικής αναπτύξεως το σώμα διαρκώς υποβαθμίζεται, η φυσική παρουσία απομειώνεται και η ανθρώπινη δημιουργικότητα υποχωρεί. Ενδιαφέρουσα για τη στόχευση του Συνεδρίου είναι η μελέτη της σημασίας και της αξίας που οι ερευνητές αυτοί αποδίδουν στη φυσική παρουσία, γεγονός που συναντά την αδιαπραγμάτευτη θεολογική αξία που έχει δώσει η Ορθόδοξη Θεολογία στο σώμα, όπως αυτή εκφράζεται στο δόγμα περί Ενανθρωπήσεως και περί Αναστάσεως.

Για να γίνουν όμως αντιληπτά τα ανωτέρω, χρειάζεται να εξετασθεί κατά πόσον τα περί «ουδετερότητας» της τεχνολογίας είναι ένα ιδεολόγημα (όπως έχουν υποστηρίξει από τις αρχές του 20ου αι. φιλόσοφοι, κοινωνιολόγοι και λογοτέχνες), το οποίο μεταθέτει όλα τα προβλήματα, πραγματικά ή αναμενόμενα, στο πεδίο της καλής ή της κακής χρήσεως. Το τυπικό επιχείρημα αυτής της προσέγγισης είναι ότι το μαχαίρι μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να κόψει ψωμί και για να σκοτώσει, επομένως ο τρόπος χρήσης του είναι αυτός που καθορίζει το επωφελές ή το βλαπτικό αποτέλεσμα, και όχι η οντολογία του. Παραθεωρείται όμως ότι το μαχαίρι εξ αρχής κατασκευάζεται για να κόβει. Αλλά ακόμη κι αν υποτεθεί ότι το ζήτημα της καλής ή της κακής χρήσεως έχει εφαρμογή στην περίπτωση του μαχαιριού ή άλλων αντικειμένων, τι θα λέγαμε π.χ. για την ατομική βόμβα, για το Καλάζνικωφ ή για το Ούζι;

Ωστόσο, ήδη από τον 19ο αι. και κυρίως από τις αρχές του 20ου αι., συγγραφείς και φιλόσοφοι (π.χ. Samuel Butler, Carpenter, Tolstoy, Russell κ.α.) επεσήμαναν ότι το πρόβλημα της τεχνολογίας δεν έγκειται στην καλή ή την κακή χρήση της, αλλά στην ίδια την ουσία της, που δεν είναι κάτι το τεχνικό, αλλά μάλλον μια συγκεκριμένη κοσμοθεωρία και φιλοσοφία. Δηλαδή, η τεχνολογία βασίζεται σε, προκύπτει από, και αναπαράγει μίαν ορισμένη στάση απέναντι στον κόσμο/φύση, τον άνθρωπο και τον Θεό. Επιπλέον, εφ' όσον εμπεριέχει ένα σκοπό, δεν μπορούμε να μιλάμε για ουδετερότητα. Δεν είναι τυχαίο ότι αυτή η επισήμανση διατυπώθηκε μετά τη Βιομηχανική Επανάσταση, καθώς τότε πραγματικά έχουμε μια τομή, την εισαγωγή της μηχανής, η οποία άλλαξε ριζικά τη σχέση του ανθρώπου με την έννοια του εργαλείου, της χειρωνακτικής εργασίας, του χρόνου, της απόστασης

κ.λπ.

Εν τούτοις, η θέση περί ουδετερότητας και καλής η κακής χρήσεως της τεχνολογίας όχι μόνο δεν εγκαταλείφθηκε, αλλά προβλήθηκε με ακόμη μεγαλύτερη ένταση μετά τη ρίψη της πυρηνικής βόμβας (1945). Και εξακολουθεί να χρησιμοποιείται και σήμερα, παρά την ενδελεχή ανάλυση του τεχνικού πνεύματος από φιλοσόφους όπως ο Χάιντεγκερ, ο Σπ. Κυριαζόπουλος, κ.α., και παρά το ότι είναι πλέον γνωστό ότι η τεχνολογική ανάπτυξη χρηματοδοτείται από ιδιώτες, εταιρείες κ.λπ., για την επίτευξη συγκεκριμένων σκοπών – συνήθως, όχι προς όφελος της ανθρωπότητας, όπως διαφημίζεται, αλλά προς τη μεγιστοποίηση του κέρδους, της εξουσίας, της επιρροής κ.λπ. Όλος αυτός ο προβληματισμός προβάλλει ακόμη πιο επιτακτικός σήμερα, με την ανάπτυξη της ψηφιακής τεχνολογίας, η οποία ανατρέπει εντελώς τις παλαιότερες βεβαιότητές μας, δημιουργώντας την ψευδαίσθηση ότι τα όρια των ανθρώπινων δυνατοτήτων έχουν υπερβαστεί. Οι κάθε φύσεως αυτοματισμοί, η Τεχνητή Νοημοσύνη, ακόμη και η διαφημιζόμενη «ανάσταση των νεκρών» (deathbots, griefbots κ.τ.τ.) δημιουργούν έναν πρωτόγνωρο κόσμο, του οποίου την εξέλιξη δεν είναι εύκολο να προβλέψουμε.

Θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι η αντίληψη περί ουδετερότητας και καλής/κακής χρήσεως είναι μια συμβιβαστική θέση μεταξύ τεχνοφοβίας και τεχνολατρίας. Ο σκοπός του Συνεδρίου όμως δεν είναι να εμπλακεί σ' αυτό το δίπολο, διότι ο ρόλος της Ορθόδοξης Εκκλησίας και Θεολογίας είναι να εικονίζει τα Έσχατα μέσα στην Ιστορία και να υπενθυμίζει ότι δεν μπορεί να αντλεί ταυτότητες από κτιστές βεβαιότητες. Για να συμβεί όμως αυτό, η Εκκλησία και η Θεολογία της πρέπει να μη χάσουν την αντίληψη περί προσώπου, σχέσεως, ενσώματης κοινωνίας.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, θεματικές περιοχές για τον δεύτερο άξονα του Συνεδρίου θα μπορούσαν –ενδεικτικά και όχι περιοριστικά– να είναι:

1. Ποια είναι η φιλοσοφία και η οντολογία της τεχνολογίας, πως μεταδίδεται μέσα από τα τεχνολογικά επιτεύγματα και τη χρήση των τεχνολογικών καινοτομιών;
2. Ο ρόλος και η θέση του σώματος στον νέο τεχνολογικό κόσμο: συγκρίσεις, συγκλίσεις και αποκλίσεις στις διάφορες φάσεις της ιστορίας της τεχνολογίας.
3. Δαιμονοποίηση vs. εξιδανίκευση της τεχνολογίας: αγγίζει το δίπολο το πρόβλημα;
4. Η αντίληψη περί ουδετερότητας της τεχνολογίας και το αποπροσανατολιστικό (;) δίλημμα περί καλής και κακής χρήσεως.
5. Από την εκκοσμίκευση/απομάγευση/απο-ιεροποίηση στον ψηφιακό

μετασχηματισμό Εκκλησίας και θεολογίας.

6. Πως η ψηφιακή τεχνολογία επηρεάζει στην πράξη πτυχές της εκκλησιαστικής ζωής, της λατρείας και της Θεολογίας;

7. Ψηφιακή Ενορία και ψηφιακός μοναστικός βίος: η αναίρεση της ορθόδοξης ανθρωπολογίας – Οι συνέπειες της αποσωματοποίησης για την Εκκλησία και τη θεολογία.

8. Οι συνέπειες της ψηφιακής «πραγματικότητας» σε άλλες θρησκείες και πτυχές του δημοσίου βίου.

Με βάση το σκεπτικό (ratio) αυτό, η Δι-αρ-κης Ι-ερά Συ-νο-δος της Εκ-κλη-σίας της Ελ-λα-δος, μέσω της Ορ-γα-νω-τι-κης Ε-πι-τρο-πης του Συ-νε-δρίου και του Τμη-μα-τος Συν-τα-ξεως του πε-ρι-ο-δι-κού Θε-ο-λο-γία, θε-λον-τας να τι-μη-σει την υπέρ του αιώνας συμβολή του στα θε-ο-λο-γικά Γραμ-μα-τα, κα-λεί ο-σους εν-δι-α-φε-ρον-ται να συμ-με-τα-σχουν με ει-ση-γηση (κα-το-χους τουλάχιστον δι-δα-κτο-ρι-κού τιτ-λου σπου-δων) να υ-πο-βα-λουν στη Γραμ-μα-τεία του Συ-νε-δρίου, στη διεύ-θυνση η-λε-κτρο-νι-κού τα-χυ-δρο-μείου: [\[email protected\]](#) σε δύο χω-ρι-στα αρ-χεία (τυ-που word η pdf): α) συν-τομο βι-ο-γρα-φικό ση-μεί-ωμα (περ. 200 λε-ξεων) και β) τίτλο α-να-κοί-νω-σης και πε-ρι-ληψη (περ. 300 λε-ξεων) της προτάσεως ει-σηγήσεώς τους, το αρ-γο-τερο με-χρι την 31η Μαρτίου 2025. Οι ει-ση-γη-σεις θα ε-χουν τον χα-ρα-κτήρα συν-το-μης α-να-κοί-νω-σης με-γι-στης δι-αρ-κειας 15 λε-πτων. Α-κο-λού-θως, οι υ-πο-βλη-θη-σο-με-νες προ-τα-σεις θα προ-ω-θη-θούν α-νω-νυ-μως από τη Γραμ-μα-τεία του Συ-νε-δρίου στην Ε-πι-στη-μο-νική Ε-πι-τροπή προς α-ξι-ο-λο-γηση και στη συ-νε-χεια όλοι οι εν-δι-α-φε-ρο-με-νοι θα ε-νη-με-ρω-θούν για το α-πο-τε-λε-σμα εγκρίσεως η απορρίψεως της προτάσεώς τους το αρ-γο-τερο με-χρι την 30η Απριλίου 2025.

Η επίσημη έναρξη του Συνεδρίου θα γίνει τη Δευτέρα 29 Σεπτεμβρίου 2025 το απόγευμα, παρουσία των μελών της Ιεραρχίας της Εκκλησίας της Ελλάδος και άλλων επισήμων εκκλησιαστικών και πολιτειακών προσώπων από την Ελλάδα και το εξωτερικό, με εναρκτήρια κεντρική διάλεξη στον Καθεδρικό Ιερό Ναό της του Θεού Σοφίας, ενώ οι κύριες εργασίες του θα διεξαχθούν την Τρίτη 30 Σεπτεμβρίου στο Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης και την Τετάρτη 1 Οκτωβρίου 2025 στο Αμφιθέατρο της Θεολογικής Σχολής του Α.Π.Θ. Επίσημες γλώσσες του Συνεδρίου θα είναι η ελληνική και η αγγλική.

Για ο-ποι-α-δη-ποτε πλη-ρο-φο-ρία, οι εν-δι-α-φε-ρο-με-νοι μπο-ρούν να α-πευ-θυ-νον-ται στην η-λε-κτρο-νική δι-ευ-θυνση: [\[email protected\]](#) η στα τηλ. 2111824315 και 2111824316.